

УДК 633.63

НОВИЦЬКА Н. В., ПОНОМАРЕНКО О. В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України, 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 15
e-mail: ponomarenko2332@gmail.com

РОЗРОБКА ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ ОЗИМОГО В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Глобальні зміни клімату негативно впливають на вирощування ярих культур, особливо вимогливих до доступності вологи на час «проростання – сходи».

Озимий горох досить нова культура для українських аграріїв. Його вирощують усього кілька років, однак він входить в асортимент культур культивованих вітчизняними аграріями. Також, слід сказати, що всупереч побоювань щодо невеликої продуктивності сучасні сорти озимого гороху за відповідного рівня технологій вирощування здатні формувати врожайність від 4,0 до 6,2 т/га.

Мета досліджень полягала в розробці адаптивної технології вирощування гороху озимого в умовах Правобережного Лісостепу України. Польові дослідження за темою дисертаційної роботи виконуються на базі ННЛ «Демонстраційне колекційне поле сільськогосподарських культур» ВП «Агрономічна дослідна станція».

Об'єкт дослідження – процес формування продуктивності гороху озимого залежно від строків сівби, удобрення, інокуляції насіння та особливості їхньої взаємодії у ґрунтово-кліматичних умовах зони.

Предмет досліджень – сорт гороху озимого 'НС Мороз', строки сівби, інокуляція насіння, удобрення, урожайність та якість зерна, економічна та енергетична ефективність вирощування.

Перевагами досліджуваного сорту гороху в умовах наших досліджень є:

- Середня врожайність в 2017–2020 рр. становила 4,6–4,8 т/га, при потенційній 6,0 т/га.
- Відмінна зимостійкість (витримує до $-19\text{ }^{\circ}\text{C}$ за відсутності снігового покриву)
- Є дворучкою, тобто, при поганій схожості під час осінньої посухи, або жорстокої зими, навесні проросте не проросле восени насіння.

- Ефективне використання осінньої і весняної вологи.

- Невелика норма висіву 190–210 кг/га.

- Строки збирання раніше на 14–16 днів, ніж звичайного ярого.

Однак, попри позитивні якості, технологія вирощування озимого гороху в Україні не вивчена абсолютно. Потребують додаткового дослідження питання застосування різних строків сівби, інокуляції насіння, удобрення, необхідно вивчати вплив елементів технології на урожайність та якість насіння.

Зважаючи на це, питання вивчення елементів технології вирощування гороху озимого є актуальним. А тому дослідження передбачали встановлення оптимальних строків сівби з кроком: 20 вересня, 30 вересня, 10 жовтня, 20 жовтня та 30 жовтня. Застосування мінерального живлення в дозах: 1) Без добрив (контроль), 2) $N_{30}P_{45}K_{45}$, 3) $N_{45}P_{45}K_{45}$, 4) $N_{60}P_{45}K_{45}$, 5) $N_{30}P_{45}K_{45} + N_{15}$, 6) $N_{30}P_{45}K_{45} + N_{30}$, 7) $N_{15}P_{45}K_{45} + N_{15} + N_{15}$, 8) $N_{15}P_{45}K_{45} + N_{30} + N_{30}$, а також інокуляцію насіння препаратами Пульсар плюс та Оптімайз Пульс.

Визначено, що озимий горох має порівняно слабо розвинуту кореневу систему та високий показник виносу поживних речовин, а тому ставить високі вимоги до родючості ґрунту та вмісту доступних поживних речовин в орному шарі. Під час планування високих урожаїв озимого гороху (більше 3 т/га) треба планувати застосування мінеральних добрив, з огляду на вміст поживних речовин у ґрунті та рівень запланованого врожаю.

Ключові слова: озимий горох, технологія вирощування, мінеральні добрива, інокуляція насіння.